

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 11/2013 rd**

**Regeringens proposition till riksdagen om stats-
budgeten för 2014**

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2013 regeringens proposition om statsbudgeten för 2014 (RP 112/2013 rd) till finansutskottet för beredning. På grundval av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Taina Eckstein, finansministeriet
- arbetsmarknadsråd Raija Saastamoinen, konsultativ tjänsteman Päivi Laatikainen och konsultativ tjänsteman Liisa Winqvist, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Hanna Onwen-Huma, överinspektör Mikko Juvonen och konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Georg Henrik Wrede och undervisningsråd Elise Virnes, undervisnings- och kulturministeriet
- direktör Jarmo Ukkonen, Nylands arbets- och näringsbyrå
- byråchef Riku Immonen, Birkalands arbets- och näringsbyrå
- enhetschef Merja Ekqvist, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland

- specialplanerare Kirsi-Marja Lehtelä, Institutet för hälsa och välfärd
- utvecklingschef Seija Mustonen, Uleåborgs stad
- utredningschef Antti Kauhanen, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- specialforskare Petri Böckerman, Löntagarnas forskningsinstitut
- ekonomisk expert Leena Kerkelä, Pellervo ekonomisk forskning PTT
- utvecklingschef Jouni Toikkanen, Arbetshälsoinstitutet
- generalsekreterare Hannele Varsa, delegationen för jämlikhetsärenden
- specialsakkunnig Tommi Eskonen, Finlands Kommunförbund
- chef för pensions- och karriärfrågor Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chefsekonomist Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- ekonomisk expert Heikki Taulu, Akava ry
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- chef för lagstiftningsärenden Janne Makkula, Företagarna i Finland rf
- ordförande Lea Karjalainen, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation — TVY
- handikappolitisk planerare Kirsi Kosonen, Invalidförbundet rf

- expert Heli Markkula, Finlands Ungdoms-samarbete — Allians rf
- verksamhetsledare Mari Ahonen-Walker, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

- ordförande, verksamhetskoordinator Joe Ma-janen, Turun Seudun Työttömät TST ry.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— Förbundet för Mödra- och Skyddshem.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Det ekonomiska läget och arbetskraftsservi-cen

I år beräknas Finlands BNP sjunka med 0,5 pro-cent och arbetslösheten stiga till 8,3 procent. Budgetpropositionen för 2014 bygger på finans-ministeriets prognoser om en tillväxt på 1,2 pro-cent och en arbetslöshet på 8,2 procent.

I en arbetsmarknadsprognos från den 22 okto-ber bedömer arbets- och näringsministeriet att arbetslösheten fortsätter att stiga 2014 eftersom tillväxten inte genast ger utslag i bättre syssel-sättning. I stället återspeglas den först i den ar-betade tiden.

Enligt en sysselsättningsöversikt från samma tidpunkt fanns det cirka 285 000 arbetslösa ar-betssökande i slutet av september. Det är 43 600 fler än vid samma tid i fjol. Allt som allt hade ar-bets- och näringsbyråerna drygt en halv miljon arbetssökande och ungefär 75 000 av dem hade arbete på den öppna marknaden. Det fanns 76 700 långtidsarbetslösa, det vill säga personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott, alltså 16 000 fler än i fjol. Dessutom fanns det 107 700 arbetslösa arbetssökande över 50 år, vil-ket är 12 900 fler än vid samma tid i fjol. Unge-fär 38 500 personer med högskoleexamen var ar-betslösa. Det är 8 500, alltså 28,3 procent, fler än i september 2012.

Utskottet understryker att statliga åtgärder spelar en stor roll för att förbättra sysselsätt-ningsläget. Det är angeläget att i budgeten för nästa år sätta extra fokus på åtgärder som för-bättrar den ekonomiska aktiviteten och medver-kar till att hotade arbetstillfällen bevaras och nya kommer till.

I budgeten för nästa år är anslaget till offent-lig arbetskrafts- och företagsservice (mom. 32.30.51) ungefär 511 miljoner euro. Det är 35,5 miljoner euro mindre än i den ordinarie budge-ten för i år. I år har anslaget på momentet höjts med cirka 33 miljoner euro i tilläggsbudgetar, så det har funnits drygt 579 miljoner euro att tillgå.

Det var motiverat att höja anslagen i tilläggs-budgetar i våras och höstas eftersom sysselsätt-ningsläget är sämre än förväntat. Också nästa år är det viktigt att noga följa upp arbetslöshets-siffrorna och arbetslöshetsstrukturerna och att i fö-rekommande fall höja anslagen med hjälp av til-läggsbudgetar.

Med anslagen i budgeten beräknas aktive-ringsgraden bli cirka 28,3 procent nästa år. Den kan stiga till drygt 29 procent med de anslag från i år som sannolikt förs över till nästa år. Däremot kan inte målet i regeringsprogrammet nås, nämligen en aktiveringsgrad på 30 procent.

Det är ett problem, anser utskottet, att reger-ingen föreslår stora neddragningar i anslagen till offentlig arbetskrafts- och företagsservice samti-digt som allt fler förlorar jobbet. Också de struk-turella förändringarna i arbetslösheten kräver bättre service både kvantitativt och kvalitativt för att de arbetslösa inte ska slås ut på arbets-marknaden. Vidare påpekar utskottet att det är svårt att använda anslagen effektivt och lönsamt om en stor del av dem beviljas först i tilläggs-budgetar.

Mellan augusti i fjol och augusti i år ökade de som varit arbetslösa i mer än ett år med 22,3 pro-cent och det totala antalet arbetslösa med 18,0 procent. På ett år ställdes mer än 60 000 perso-ner utanför arbetskraften. Det är viktigt att sys-selsättningspolitiken och arbetskraftsservicen beaktar dels att de långtidsarbetslösa och svår-

sysselsatta blir fler, dels att allt fler ställs utanför arbetskraften. Vidare bör det noteras att den akademiska arbetslösheten ökar och att arbetslösa med högskoleexamen behöver personlig rådgivning. Samtidigt är det viktigt att servicen håller hög kvalitet och är tillräckligt omfattande.

Tidigare och pågående ändringar i arbetslöshetsersättningarna avser att motivera arbetslösa att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder genom att villkoret för ersättning alltmer uttalat är att de arbetslösa deltar i tjänster som de erbjuder. För att ändringarna ska ge önskad effekt måste fler arbetslösa få tillgång till service och kvaliteten vara anpassad till de arbetslösas behov.

För detta behövs det både adekvata anslag och kvalificerad personal. I år har resultat- och effektivitetsprogrammet krävt att arbets- och näringsbyråerna minskar personalen med 78 årsverken. Nedsärningskravet för nästa år är 92 årsverken.

Arbetsförvaltningen försämrats inte bara av neddragningarna i personalen. Dessutom har den genomgått stora organisatoriska och verksamhetsmässiga omställningar samtidigt som informations- och telefonsystemen fungerar dåligt. Arbets- och näringsförvaltningen har omstrukturerats så att byråerna i respektive närings-, trafik- och miljöcentrals distrikt har slagits ihop. Samtidigt har servicestrukturen reviderats med bl.a. en översyn av arbetssätt och serviceutbud.

Utskottet menar att reformen är motiverad och anser att personalneddragningarna måste kompenseras med effektivitetsförbättringar för att service ska kunna ges. Med den nuvarande höga arbetslösheten har omorganiseringarna och de ändrade arbetssätten i kombination med krånglande datauppkopplingar tagit för mycket tid i anspråk och belastat personalen för mycket. Det har gett utslag i sämre arbetshälsa, längre köer och missnöjda besökare. Förändringstakten på senare år har slagit alltför hårt mot personalen, och det har gjort det svårare att förankra förändringarna och tillägna sig nya arbetsmetoder. Också i fortsättningen bör arbets- och näringsförvaltningen införa nödvändiga reformer. Utskottet poängterar dock att de måste genomföras systematiskt och att man måste se till att

personalen orkar med sitt arbete. Dessutom behövs det effektivitetsbedömningar av arbetskraftspolitiken och uppföljning av vilka konsekvenser färre byråer har.

På senare år har personalbristen lappats på med arbetslösa arbetssökande som anställts med sysselsättningsstöd på byråer i så stor omfattning att arbets- och näringsförvaltningen har använt en dryg tredjedel av kvoten för sysselsättningsstöd för egna behov. Det är en förståelig nödlösning för att byråerna ska få fler hjälpande händer, köerna kunna kortas och servicen fungera något så när. Introduktion och rådgivning för ständigt nya människor som ska sysselsättas tär på den redan nu överbelastade personalens krafter och inskränker möjligheterna att ordna högkvalitativ arbetskraftsservice, framhåller utskottet. Principiellt sett är frågan problematisk eftersom personer i sysselsättningsåtgärder inte ska anlitas för permanenta arbetsuppgifter. Under de rådande förhållandena är utskottet dock berett att godta att arbetskraftspolitiska anslag används till att hjälpa upp personalbristen, eftersom det annars är risk för att högkvalitativ arbetskraftsservice inte kan tillhandahållas och att en stor del av anslagen inte används.

I vilken omfattning sysselsättningsmöjligheterna har förbättrats bör vara det centrala kriteriet när kvoten för stödsysselsatta läggs fast, påpekar utskottet. Exempel på lyckade försök med att placera arbetslösa på statliga verk är att ministerier har anställt nyutexaminerade från högskolor. Då har de utfört arbete som motsvarar utbildningen och tack vare sysselsättningsåtgärderna fått arbetserfarenhet av stor relevans för karriären.

Aktiveringskravet förknippat med arbetsmarknadsstödet innebär extra kostnader för de kommuner som inte har organiserat tillräckligt med aktiveringsåtgärder för långtidsarbetslösa. Utskottet menar att kommunerna har bättre förutsättningar än staten att ta hand om de sysselsättningsfrämjande åtgärderna för långtidsarbetslösa eftersom de kanske måste kompletteras med social- och hälsovård, som missbrukarvård eller mentalvård. Följaktligen är det viktigt att på sikt utreda möjligheterna att förbättra arbets-

fördelningen mellan kommunerna och arbets- och näringsförvaltningen i de sociala sysselsättningsåtgärderna, lägga fast ansvaret för att aktivera och sysselsätta långtidsarbetslösa och föra över de avsatta resurserna till kommunerna.

Ungdomsgarantin

Det är ytterst viktigt, menar utskottet, att fokusera på att förbättra utbildnings- och sysselsättningsmöjligheterna för unga och förebygga social marginalisering. Vidare bör det tas in anslag för detta också i budgetpropositionen för 2014.

För att ungdomsgarantin ska utfalla väl behövs det dels mer service, dels satsningar på att förbättra personalens kompetens. I budgeten för i år höjdes anslaget till arbets- och näringsbyråernas omkostnader med 3,3 miljoner euro (ca 66 årsverken) för ungdomsgarantin. Pengarna gick till ungdomsservice för att förbättra arbets- och näringsbyråernas yrkesväglednings- och karriärrådgivning med särskild tonvikt på högutbildade, invandrare och personer med funktionsnedsättning. Med anslagen inställdes experter (57,3 årsverken) och psykologer (10 årsverken). Dessutom anställde kundservicecentralen inom arbets- och näringsförvaltningen psykologer till telefon tjänsten med karriärrådgivning (5 årsverken) och nättutorer till e-utbildningen för jobbsökning (2 årsverken). Anslagen står fortfarande till byråernas förfogande eftersom de var permanenta. Anslagstilldelningen är bra, framhåller utskottet och understryker att kvalificerad och personlig service spelar en stor roll i arbetet för att hjälpa de unga.

Den allmänna medgången i sysselsättningsläget syns också i ungdomsarbetslösheten. Av ungdomar under 25 år var nästan 40 000 arbetslösa i augusti, en ökning med 23,2 procentenhet jämfört med augusti i fjol.

Trots de dystra arbetslöshetssiffrorna tror utskottet att ungdomsgarantin har gett resultat. De fyra första månaderna i år fick ungefär 93 procent av de arbetslösa unga arbetssökandena en sysselsättningsplan innan tremånadersfristen hade gått ut. Nästan 73 procent av unga under 25 år fick arbete, utbildningsplats eller sysselsätt-

ningsåtgärd inom tre månader. Också Sanssikortet är ett bra instrument för att sysselsätta unga och användningen förefaller att ha ökat de senaste månaderna. Det har emellertid funnits stora skillnader i användningen mellan arbets- och näringsbyråerna. Orsaken kan vara att byråerna har olika praxis för att avsätta anslag för kortet. Det är viktigt att samordna praxis i hela landet och att ge anvisningar för anslagsreserveringar för att det ska vara lättare att bevilja kortet.

Men ungdomsgarantin är också förknippad med särskilda utmaningar. En del unga behöver långvarig, multiprofessionell service och personlig rådgivning. Det är mycket önskvärt att ungdomsgarantin inriktas på fånga upp de som är i behov av särskilda åtgärder och att de får hjälp med att få jobb. Servicen till unga med funktionsnedsättning bör uppmärksammas särskilt.

Utskottet anser att verkstäderna spelar en mycket stor roll i ungdomsgarantin. De kan lära ut vardagsfärdigheter, men också en rad yrkesfärdigheter. Vidare kan verkstäderna slussa deltagarna vidare till utbildning, till exempel de som avbrutit skolan eller som av en eller annan anledning inte passar in i skolunderundervisning. I samband med revideringen av lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice ändrades bestämmelserna om arbetsprövning och anvisningarna till arbets- och näringsbyråerna. Efter ändringarna hänvisades betydligt färre till verkstäderna. I våras kom arbets- och näringsministeriet med nya anvisningar för att försöka rätta till situationen. Hänvisningarna har ökat en aning, men tolkningarna varierar fortfarande i olika delar av landet.

Extra problematiskt har det varit med nyutexaminerade. Enligt anvisningarna ska de i första hand stödjas med personlig arbetsförmedling, jobbsökarträning och lönesubvention i form av rekryteringsbidrag. Bland nyutexaminerade kan arbetsprövning tillämpas för att klarlägga karriärmöjligheter framför allt när studierna inte direkt utmynnar i ett yrke eller ett arbete.

Utskottet understryker att avsikten med de ändrade bestämmelserna inte var att hänvisa fär-

re personer till verkstäderna, utan bara att förhindra att gratisarbetskraft missbrukas. Det är viktigt att följa upp hur bestämmelserna och anvisningarna tolkas och att vidta åtgärder om det fortfarande är problem. Det är extra viktigt att se till att det finns nödvändiga arbetsredskap och stödformer för att varje nytexaminerad ska kunna ges möjlighet att få fotfäste på arbetsmarknaden.

Utskottet vill här lyfta fram situationen på de så kallade vägglösa verkstäderna. Det är en bra innovation, tycker utskottet och anser att erfarenheterna talar för att verksamheten utvecklas och breddas.

Skyddat boende

I maj 2011 undertecknade Finland Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (den så kallade Istanbulkonventionen). Regeringen planerar att ratificera konventionen under 2014.

Konventionen förpliktar staterna att avskaffa våld i hemmet och i nära relationer, skydda brottsoffren och tillhandahålla lättillgängliga skyddade boenden i tillräckligt antal. Beträffande antalet hänvisar konventionen till en rekommendation av Europarådet där antalet anses vara tillräckligt stort om det finns en familjeplats per 10 000 invånare, vilket för Finlands del innebär cirka 530 platser. I den förklarande rapporten om konventionen sägs det att skyddade boenden ska erbjuda akut krishjälp, skyddat boende dygnet runt samt psykosocialt stöd, rådgivning och vägledning. Det räcker inte med tillfällig inkvartering eller allmänna inkvarteringsställen eftersom de inte ger nödvändigt psykosocialt stöd.

I sitt program framhåller regeringen Katainen att platserna på skyddade boenden ska utökas och platserna fördelas jämnare regionalt. Enligt jämställdhetsprogrammet 2012—2015 säger regeringen följande: "Ökningen och utvecklingen av skyddshemstjänster enligt regeringsprogrammet genomförs i samband med reformen av socialvårdslagstiftningen. Vid utvecklingen av skyddshemsnätverket beaktas olika användargrupper (personer med funktionsnedsättning,

invandrare, förföljda osv.) behov och skyddshemmens regionala täckning.

För närvarande finns det 123 familjeplatser på skyddshem i Finland. Det är en knapp fjärdedel av det som rekommenderas. Antalet har varit något så när oförändrat i flera år trots att en del boenden har dragits in och nya kommit till. Boendena finns företrädesvis i södra och västra Finland. Dessutom finns det skyddshem i Brahestad, Joensuu, Kuopio, Mariehamn, Rovaniemi och Uleåborg.

Det rådande läget inom ekonomin och sysselsättningen och hushållens penningproblem kan leda till större psykisk ohälsa och mer våld i hemmet och i nära relationer. Kostnaderna för att förbättra skyddat boende är små i jämförelse med samhällets kostnader för våld i hemmet och i nära relationer, bland annat hälso- och sjukvårdskostnader och förlorade arbetsdagar och arbetsår, för att inte tala om följderna av våld i hemmet och konsekvenserna för barn som upplever det på nära håll.

Utskottet understryker att så kallade skyddade bostäder inte kan kompensera bristen på platser på skyddshem eftersom de inte kan erbjuda samma hjälp och psykiska stöd eller skapa den trygghetskänsla som en närvarande personal på skyddshemmen.

Det är viktigt att Finland genast vidtar konkreta åtgärder för att öka platserna på skyddade boenden för att kunna ratificera Istanbulkonventionen. Det behövs ett flerårigt handlingsprogram för att garantera tillräckligt många platser på skyddshem. Programmet bör ta sikte på att målet för antalet skyddade boenden i rekommendationerna från Europarådet ska nås senast 2017.

Social- och hälsovårdsministeriet projekt för att inrätta skyddshem i hela landet har lagt upp en plan som också tar hänsyn till glesbygden. Från och med 2017 beräknas det kosta 32 miljoner euro att fullt ut inrätta de 530 platser som ingår i ER-rekommendationerna. Staten ska stå för 50 procent av kostnaderna, alltså 16 miljoner euro. Kostnaderna kommer att stiga gradvis i takt med att systemet byggs upp. År 2014 är statsandelen 2 miljoner, 2015 hela 7 miljoner och 2016 uppe i 12 miljoner euro.

Startåret 2014 för planen ska statsandelen till kommunerna vara två miljoner euro. Med beloppet kan man garantera den nuvarande tjänsten (ca 0,5 miljoner euro) och börja bygga ut systemet.

Utskottet föreslår att ett anslag på 2 miljoner euro tas in i budgeten för att bygga ut skyddshemsverksamheten.

Våld i hemmet och i nära relationer är en av de vanligaste dödsorsakerna bland kvinnor i EU och våldet beräknas kosta EU en miljon euro var trettionde minut. Norge har nyligen utrett samhällets kostnader och kommit fram till att våld i hemmet och i nära relationer kostade 30–60 miljarder kronor 2010. De största kostnaderna beror på bortfall av förvärvsinkomst när de drabbade helt eller delvis ställs utanför arbetslivet. I Finland utreddes kostnaderna i en undersökning som gjordes i Tavastehus 2001. Utifrån den beräknas de direkta kostnaderna för våld i hemmet och i nära relationer vara 90 miljoner euro om året. Det är viktigt att kostnaderna utreds i en studie som så heltäckande som möjligt tar fasta på både de direkta och de indirekta kostnaderna.

Tryggad arbetslivsforskning och arbetslivsutveckling

Arbetslivet förändras i allt snabbare takt av pressen från den tekniska utvecklingen och kraven från den globala nätverksekonomin. Men rutinerna och ledarskapet härstammar till stor del från tiden med stora fabriker. Gamla metoder och dåligt fungerande rutiner orsakar stora ekonomiska förluster, men är också slöseri med mänskliga resurser när folk blir sjuka och pensionerar sig i förtid.

Satsningar på bättre arbetsliv och arbetshälsa tillsammans med fungerande företagshälsovård ger mindre sjukfrånvaro och mindre arbetsoförmåga, faktorer som kostar samhället tiotals miljarder euro varje år. Bättre arbetsmiljö är ett effektivt sätt att förlänga arbetslivet och minska hållbarhetsgapet.

Arbetshälsoinstitutet utför banbrytande forskning och utveckling, också internationellt sett, i arbetslivs- och arbetshälsofrågor. Institutet har ett stort antal forskare och experter i framkant. Det är angeläget att denna koncentrerade kompetens kan finnas kvar i fortsättningen, understryker utskottet.

Mellan 2014 och 2017 kommer statsandelarna till Arbetshälsoinstitutet att minska med nästan 23 procent. Det hänger samman med produktivhetsprogrammet, en total översyn av forskningsinstituterna och forskningsfinansieringen och regeringens rambeslut för 2014–2017. Nästa år minskar anslagen med cirka 1,4 miljoner euro. Det betyder att personalen skärs ned vid sidan om alla andra sparåtgärder. För närvarande förhandlar Arbetshälsoinstitutet med personalen om att dra in högst 25 anställningar.

Det är problematiskt för en långsiktig forsknings- och utvecklingsverksamhet inom arbetslivsområdet att statsbidragen till Arbetshälsoinstitutet sänks så här mycket. Utskottet menar att man bör kunna förbereda sig i tid på nedskärningar av den här storleksordningen. Då vore det lättare att anpassa verksamheten till de krympande anslagen.

Arbetslivsutveckling spelar en avgörande roll för att råda bot på hållbarhetsgapet, menar utskottet och påpekar att forskning och utveckling inom arbetslivsområdet bör ses som en investering, som i bästa fall betalar sig mångfalt.

Arbetshälsoinstitutet är en central aktör när det gäller att ta fram utredningar om arbetslivet och bidrar även på andra sätt till utvecklingen av arbetslivet. För arbetslivsutvecklingen och strävan efter ett längre arbetsliv är det nödvändigt att Arbetshälsoinstitutet garanteras möjligheter att långsiktigt ägna sig åt forskning och utveckling inom arbetslivsområdet.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 22 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml
medl. Anna Kontula /vänst
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Lea Mäkipää /saf
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd

Elisabeth Naucélér /sv
Annika Saarikko /cent
Kristiina Salonen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Arto Satonen /saml
Mikko Savola /cent
Maria Tolppanen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Arbetslösheten har fortsatt att stiga i år. Läget är extra svårt för unga, långtidsarbetslösa och svår-sysselsatta. Även allt fler högutbildade är utan jobb. Det står redan nu klart att regeringen inte kommer att nå sysselsättningsmålet i regeringsprogrammet. Det räcker inte med att backa upp den ekonomiska utvecklingen. Regeringen måste också se till att arbetslösheten inte ökar okontrollerat.

Sett i ett arbetskraftspolitiskt perspektiv och med det svåra sysselsättningsläge vi har måste regeringen rikta in sig på att budgetpropositionen kan möta tidens krav. De sysselsättningspolitiska instrumenten måste vara effektiva. Det gäller att åtminstone undanröja onödiga administrativa hinder för sysselsättning och utbildning. Arbetskraftsförvaltningen måste fungera, och det i sin tur kräver adekvata resurser. På den här punkten tillgodoser budgetpropositionen inte behoven.

Arbets- och näringsbyråernas svåra situation har allvarliga följder

Regeringens reform av arbets- och näringsbyråerna är misslyckad både tidsmässigt och resursmässigt. I ett läge med sviktande sysselsättning tvingas arbetskraftsförvaltningen använda sina finansiella och personella resurser till att genomföra en omorganisering. Ett av de primära målen, nämligen att prioritera e-tjänster, har gjort det svårare för de arbetslösa att få personlig rådgivning. Samservicen har visserligen gett en hel del positiva synergieffekter, men samtidigt har det blivit svårare att få personlig service och kvalificerad kundtjänst.

Personalen vid arbets- och näringsbyråerna har dragits ned med flera hundra personer. Till följd av omstruktureringarna inom industrin har ett flertal orter klassats som orter med akut strukturomvandling och blivit föremål för ar-

betskraftspolitiska åtgärder. Samtidigt ökar trycket på de lokala arbets- och näringsbyråerna.

Det är ofattbart att regeringen i detta läge föreslår att byråernas omkostnader ska sänkas med 11 miljoner euro. Det betyder att upp till 70 årsverken måste bort.

Byråernas svåra läge och den försämrade servicekapaciteten har redan nu fått allvarliga följder för möjligheterna att hjälpa upp sysselsättningen. I slutet av augusti fanns det kvar hela 200 miljoner euro av sysselsättningsanslagen eftersom förvaltningen inte hade kapacitet att handlägga ansökningarna. Också ungdomsgarantin blir lidande av den försämrade kapaciteten.

De minskade statsandelarna försämrar sysselsättningen

Nödcentralsverket genomgår just nu en omfattande omstrukturering som ska vara slutförd före utgången av 450 000. Kommunerna ger också sysselsättning via sina investeringar. Även nästa år kommer nedskärningarna i statsandelarna till kommunerna att vara bland de största i vår historia och de motsvarar de årliga lönekostnaderna för ungefär 30 000 serviceanställda. Följaktligen påverkas sysselsättningen av nedskärningarna. Samarbetsförhandlingarna i en rad kommuner talar sitt tydliga språk.

Enligt prognoserna kommer sysselsättningen i kommunerna att försvåras nästa år. Allt fler kommuner måste göra sig av med personal eller permittera på grund av ekonomin. Vidare är det oroväckande att i värsta fall inemot tusen personer sägs upp när femårsfristen för anställningstrygghet vid kommunsammanslagningar går ut.

Mindre pengar till kommunerna betyder mindre sysselsättning för unga människor och färre sysselsättningsprojekt. Kommunerna kan inte anställa unga eller delta i projekt med tidsbegränsade jobb eller ens deltidsjobb när de i första hand måste se till att de fast anställda får behålla jobbet. Det blir mer komplicerat att genom-

föra ungdomsgarantin och åtgärda långtidsarbetslösheten. Av sparskäl måste kommunerna skjuta upp investeringar, och det i sin tur försämrar sysselsättningen.

Sysselsättningen ska inte vara på kommunernas ansvar

Inte bara statsandelarna dras ner. Regeringen målar in kommunerna i ett hörn också genom att påföra dem nya uppgifter, rentav genom att flytta över en del från staten till kommunerna. Beslutet från ramförhandlingar betyder att regeringen lämpar över personer med arbetsmarknadsstöd på kommunerna från och med 2015. Med det vill regeringen spara 300 miljoner euro. Det har kommunerna inte råd med.

Dessutom är kommunerna ekonomiskt svårt trängda när arbets- och näringsbyråerna har ned-satt kapacitet. Kommunernas utgifter för bland annat utkomststöd stiger och behovet av socialtjänst ökar om svårigheterna fortsätter och kommunerna inte kan erbjuda ordentlig arbetskraftservice och hjälpa folk att få arbete.

Vidare får kommunerna en större roll i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte. Det måste beaktas bättre i statsandelarna.

Nedskärningarna i anslagen till forskningsinstitut

För forskningsinstituten under social- och hälsovårdsministeriet (t.ex. Institutet för hälsa och välfärd, Arbetshälsoinstitutet, Strålsäkerhetscentralen) betyder rambeslutet för 2015—2018 hela 30 miljoner euro mindre i anslag. Det är fortfarande oklart hur beloppet slår mot de enskilda instituten. I vilket fall som helst räknar man med att 600—1 000 anställda kommer att

sägas upp. Dessutom stramas läget fortfarande åt av produktivhetsprogrammet.

Forskningsanslagen har tjänat bland annat små och medelstora företag, som får en allt större sysselsättande roll. I fortsättningen kommer det företrädesvis att vara de stora företagen med egna forskningspengar i ryggen som deltar i utvecklingsarbetet.

Flexibel vårdpenning

Vi i Centern välkomnar regeringens förslag om en ny flexibel vårdpenning. Men vi ifrågasätter kostnadskalkylen eftersom vårdpenningen kommer att öka kostnadstrycket på den kommunala barnomsorgen. Vidare undrar vi över det beräknade antalet bidragstagare. Den nya och bättre subventionerade formen av barnomsorg förväntas ha större effekt för dem som tar hand om sina barn med stöd för vård i hemmet än för dem som byter från heltidsjobb till deltid. Regeringens kalkyl är inte tillräckligt väl underbyggd.

Flexibel vårdpenning ger familjerna större valfrihet och nya möjligheter att kombinera arbete och familjeliv. Man bör dock komma ihåg att marknaden för deltidsarbete fortfarande är ganska begränsad i Finland. Vi behöver arbetsgivare som är beredda att satsa på nya, flexibla arbetslivsmodeller.

Centern ställer sig bakom arbetslivs- och jämställdhetsutskottets strategi för att stärka mödra- och skyddshemmen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Annika Saarikko /cent
Eeva-Maria Maijala /cent
Mikko Savola /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Vi Sannfinländare är bekymrade över sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten i Finland. Vi vill tillförsäkra invånarna i vårt land en skälig försörjning och ett gott liv i alla livssituationer. Därför hade vi inte gjort som regeringen, alltså höjt momsen, eftersom det om något slår hårt mot låginkomsttagare och pensionärer. Dessutom stiger priserna på mat, boende och läkemedel. Självfallet försämras också sysselsättningen och företagsamheten av momshöjningen.

För det andra skulle vi i motsats till regeringen som utskottsgrupp satsa mer på att sysselsätta ungdomar och personer över 55 år. Vi i Sannfinländarna anser att Finland har alldeles för många duktiga, villiga och kompetenta människor som saknar arbete. Där behövs det verkligen mer resurser. Dessutom vore det viktigt att bättre utnyttja den så kallade tysta kunskapen både i företagen och i samhället. Följaktligen föreslår vår utskottsgrupp än en gång mer pengar till en modell med mästarare och gesäll.

För det tredje vill vår utskottsgrupp understryka att sysselsättningen är mycket beroende av varierande situationer och konjunkturlägen i samhället. Detta ser man extra tydligt inom ungdomsarbetslösheten. Sannfinländarna anser att ungdomsgarantin, som regeringen lanserade så hårt i början av valperioden, tyvärr redan nu har misslyckats kapitalt. Vi anser att tanken i sig är bra, men att den är svår att genomföra på grund av de inbyggda felen. Det måste snabbt åtgärdas, anser vi. Det finns en tydlig konflikt mellan målen med ungdomsgarantin och de föreslagna budgetanslagen. Samtidigt som man vill förbättra servicen till de unga, skär man ner anslagen till verkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete med fyra miljoner euro jämfört med i år. Det är inte heller vettigt att skära i utbildningsplatserna i det rådande ekonomiska läget. Utbildningsplatserna bör inte bli färre så länge de unga inte kan få någon som helst utbildning på andra stadiet.

Dessutom måste en noggrann ekonomisk bedömning vara ett naturligt led i sysselsättningspolitiken. Där finns det en hel del brister just nu. Kommunerna oroar sig för att nedskärningarna framför allt drabbar servicen till de svåraste målgrupperna och därmed blir direkta kostnader för kommunekonomin. I rambeslutet från i våras bestämde regeringen att det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet flyttas från staten till kommunerna från och med 2015. Kalkylen utgår från att kommunerna betalar ut 150 miljoner euro mer i bidrag från och med 2015. På grund av arbetsmarknadsstödet måste kommunerna satsa på att bygga upp och utveckla sysselsättningsservicen. Men kostnaderna har inte beaktats. Den planerade kompensationen på 150 miljoner euro till lönesubvention motsvarar inte på långt när den verklighet som kommunsektorn kommer att leva i. Därför vill vi satsa mer på lönesubventioner till personer över 55 år som byter bransch. Kommunerna oroar sig för att nedskärningarna framför allt drabbar servicen till de svåraste målgrupperna och därmed blir direkta kostnader i kommunekonomin. Utvecklingen går verkligen i fel riktning, tycker vi.

Avvikande mening

Vi föreslår

att anslaget under moment 32.30.51 (offentlig arbetskrafts- och företagsservice) höjs med 35 miljoner euro till åtgärder för att förbättra sysselsättningen bland unga och personer över 55 år, med 10 miljoner för lönesubventioner till personer över 55 år som byter bransch, med 10 miljoner euro för att införa ett system med mästarare och gesäll och med 8 miljoner euro för att förbättra sysselsättningen bland personer med partiell arbetsförmåga samt att fi-

*nansutskottet i övrigt beaktar det som
sägs ovan.*

Jari Lindström /saf
Maria Tolppanen /saf
Lea Mäkipää /saf